

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ภูมิหลัง

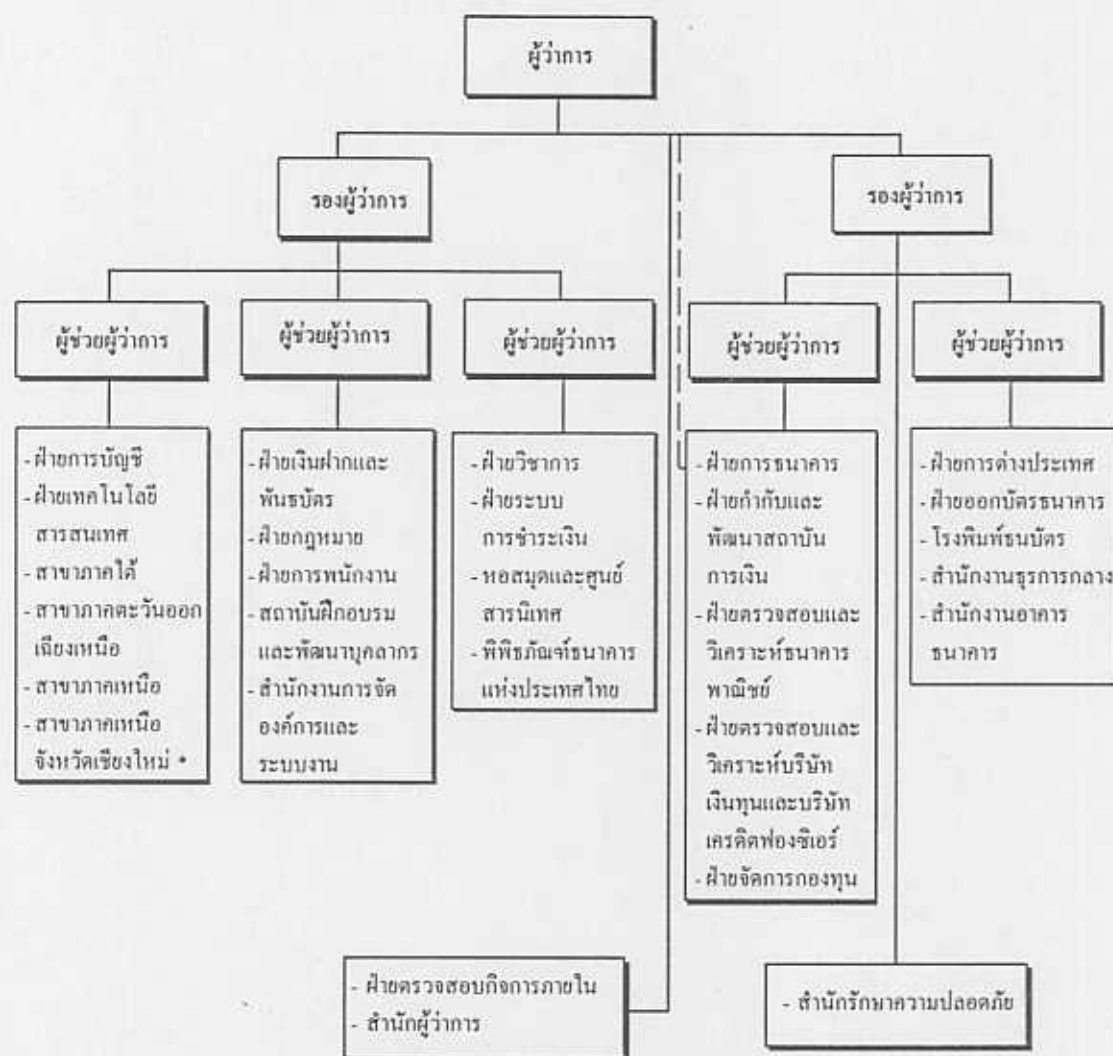
ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรของรัฐในฐานะธนาคารกลางของประเทศ ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินและดูแลระบบการเงินให้มั่นคงก้าวหน้า มีบทบาทอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายการเงิน กำกับดูแลสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อให้มีความมั่นคงและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และพัฒนาระบบการเงินให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง

ธนาคารแห่งประเทศไทยเปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2485 โดยพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 กำหนดให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นนิติบุคคล ทำหน้าที่เกี่ยวกับกิจการของธนาคารกลาง ในปี พ.ศ. 2499 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงการแบ่งส่วนงานและหน้าที่ต่าง ๆ ของธนาคาร และตั้งฝ่ายวิชาการขึ้นให้มีหน้าที่ให้ความเห็น แนะนำ และรายงานภาวะเศรษฐกิจแก่ฝ่ายบริหารของธนาคาร เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิชาการทั้งภายในธนาคารและภายนอกธนาคาร โดยมี "ผู้อำนวยการช่วยผู้ว่าการ" (ต่อมาเปลี่ยนชื่อตำแหน่งเป็น "ผู้ช่วยผู้ว่าการ") ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ดูแลงานฝ่ายวิชาการ (ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ, 2530) ฝ่ายวิชาการในขณะนั้นประกอบด้วยนักเศรษฐศาสตร์ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เศรษฐกรหัวหน้าชุด เศรษฐกรเอก เศรษฐกร และเศรษฐกรผู้ช่วย ซึ่งผู้มีตำแหน่งเศรษฐกรมีหน้าที่ปฏิบัติงานที่ต้องใช้หลักวิชาการทางเศรษฐศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้อง วางโครงการ ให้คำแนะนำ และทำรายงานเกี่ยวกับการค้นคว้าทางเศรษฐกิจ และทำการวิจัยข้อเท็จจริงและตัวเลขเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ

ในปี พ.ศ. 2503 ธนาคารได้กำหนดหน้าที่ของฝ่ายวิชาการใหม่ โดยให้ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่ศึกษาและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจและการเงินทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยรวบรวมและจัดทำสถิติเศรษฐกิจที่จำเป็นแก่การวิเคราะห์ บริการค้นคว้าและเสนอรายงานภาวะเศรษฐกิจ

แขนงต่าง ๆ แก่ธนาคารและหน่วยราชการ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนการเงินของรัฐบาลในการติดต่อกับองค์การการเงินระหว่างประเทศ และจัดการดูแลห้องสมุดของธนาคาร ต่อมาปี พ.ศ. 2527 ธนาคารได้ออกข้อบังคับธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการแบ่งส่วนงานสำนักงานใหญ่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 8/2527 ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2527 กำหนดให้ฝ่ายวิชาการแบ่งส่วนงานออกเป็น 11 หน่วย ได้แก่ หน่วยการเงิน หน่วยการคลัง หน่วยพัฒนาระบบการเงิน หน่วยการเกษตร หน่วยการอุตสาหกรรม หน่วยภาวะเศรษฐกิจทั่วไป หน่วยดูแลการชำระเงิน หน่วยการเงินระหว่างประเทศ หน่วยวิจัยพื้นฐาน หน่วยบริการทางเทคนิค และหน่วยข่าวสาร (ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ, 2530) ปัจจุบันธนาคารได้ปรับปรุงลักษณะงานของฝ่ายวิชาการใหม่ โดยให้มีหน้าที่ศึกษา ติดตาม วิเคราะห์ วิจัยและคาดคะเนภาวะเศรษฐกิจและการเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายของธนาคารและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จัดทำและเผยแพร่รายงานภาวะเศรษฐกิจและสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และทำหน้าที่เป็นตัวแทนทางการเงินของรัฐบาลในกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และองค์การการเงินระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่รัฐบาลมอบหมายแก่ธนาคาร (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2538)

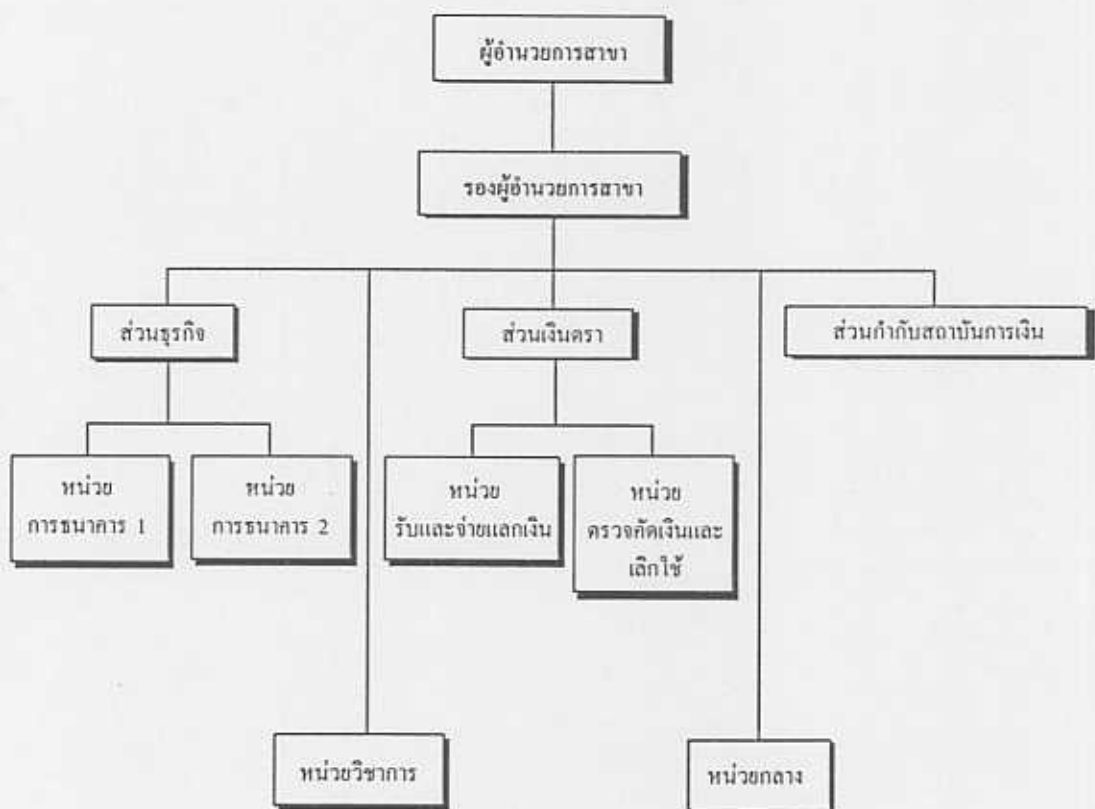
ปี พ.ศ. 2539 ธนาคารแห่งประเทศไทยแบ่งส่วนงานที่มีฐานะเป็นฝ่าย 15 ฝ่าย และส่วนงานอื่นอีก 13 ส่วนงาน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2539) โดยมีผังการแบ่งส่วนงานธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้

* จะเปิดดำเนินการเดือนมีนาคม 2540

ภาพที่ 1 การแบ่งส่วนงานของธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับในส่วนภูมิภาค ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตั้งสาขานาการขึ้นเพื่อกระจายการดำเนินงานไปยังภูมิภาค มีหน้าที่ดำเนินกิจการอันเป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยในเขตปฏิบัติการที่รับผิดชอบ 3 สาขา ได้แก่ สาขาภาคใต้ ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา (เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2507) สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ที่จังหวัดขอนแก่น (เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2511) และสาขาภาคเหนือ ตั้งอยู่ที่จังหวัดลำปาง (เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2512) โดยมีผังการแบ่งส่วนงานของสาขานาการ ดังนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2539)

ภาพที่ 2 การแบ่งส่วนงานของสาขานาการแห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากภาระหน้าที่อันสำคัญในฐานะธนาคารกลางของประเทศดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับบทบาทของห้องสมุดมานานแล้ว และได้ตั้งห้องสมุดของธนาคารขึ้นตามระเบียบการฉบับที่ 45/2499 ลงวันที่ 26 เมษายน 2499 มีฐานะเป็นหน่วยขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการ(ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ, 2530) ปัจจุบันห้องสมุดได้แยกจากฝ่ายวิชาการและเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "หอสมุดและศูนย์สารนิเทศ" แบ่งส่วนงานออกเป็น 4 หน่วยคือ หน่วยหนังสือและโสตทัศนวัสดุ หน่วยวารสารและสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง หน่วยจดหมายเหตุ และหน่วยบริการสารนิเทศและเทคโนโลยีห้องสมุด เพื่อเป็นศูนย์รวมความรู้ด้านวิชาชีพที่จะช่วยเพิ่มเติมความรู้ ความชำนาญแก่พนักงาน โดยสะสมเอกสาร สิ่งพิมพ์ หรือข้อมูลในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น เศรษฐศาสตร์ การบัญชี การเงิน การธนาคาร และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

ห้องสมุดของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นห้องสมุดเฉพาะ มุ่งเน้นการให้บริการสารนิเทศแก่ผู้บริหารและพนักงานของธนาคาร มีทั้งหมด 4 แห่ง คือ หอสมุดและศูนย์สารนิเทศ ตั้งอยู่ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ และห้องสมุดสำนักงานสาขาอีก 3 สาขา ซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยวิชาการของสำนักงานสาขา คือ ห้องสมุดสาขาภาคใต้ ห้องสมุดสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และห้องสมุดสาขาภาคเหนือ

นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการที่ใช้ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งสังกัดฝ่ายวิชาการของสำนักงานใหญ่ประกอบด้วย เศรษฐกร หัวหน้าหน่วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และสังกัดหน่วยวิชาการของสำนักงานสาขาประกอบด้วย เศรษฐกรและหัวหน้าหน่วย มีหน้าที่ ศึกษา ติดตาม วิเคราะห์ และรายงานเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจและการเงิน รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์เรื่องอื่นตามที่ได้รับมอบหมายและนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารระดับสูง นักเศรษฐศาสตร์มีวุฒิการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ มีตำแหน่งงานเริ่มต้นคือ "เศรษฐกร" อย่างไรก็ตาม อาจมีผู้ที่มิวุฒิการศึกษาทางด้านเศรษฐศาสตร์ปฏิบัติงานในส่วนงานอื่น ๆ ของธนาคาร แต่มีจำนวนไม่มากนัก เช่น ฝ่ายการธนาคาร ฝ่ายการค้าต่างประเทศ ฝ่ายเงินฝากและพันธบัตร ฝ่ายกำกับและพัฒนาสถาบันการเงิน เป็นต้น ซึ่งมีตำแหน่งงานเป็นอย่างอื่น เช่น ตำแหน่ง "ผู้วิเคราะห์" เป็นต้น เนื่องจากหน้าที่ของนักเศรษฐศาสตร์เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์ และรายงานภาวะเศรษฐกิจและการเงินดังกล่าวแล้ว นักเศรษฐศาสตร์จึงเป็นกลุ่มพนักงานที่จำเป็นต้องใช้สารนิเทศเพื่อการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา และเป็นกลุ่มที่มีความต้องการสารนิเทศมากที่สุด นอกจากนี้ จากงานวิจัยของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2534) พบว่า นักเศรษฐศาสตร์ของฝ่ายวิชาการเป็นผู้ที่สนใจข้อมูลในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่า สิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ธนาคารแห่งประเทศไทยจะขาดเสียมิได้ในการปฏิบัติงาน คือ "สารนิเทศ" เนื่องจากต้องใช้สารนิเทศ

เพื่อประกอบการปฏิบัติงานและเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นประจำทุกวัน ซึ่งเป็นไปตามภาระหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ นักเศรษฐศาสตร์ยังต้องใช้สารสนเทศเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานในที่สุด

1.2 ความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศได้ทวีความสำคัญมากขึ้นในยุคปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์ สารสนเทศนับเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย วางแผน และใช้ในการปฏิบัติงานของบุคคลทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร นักวิชาการ นักธุรกิจ ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาอาชีพ ให้ประโยชน์ทั้งในเชิงความรู้ ความคิด และวิชาการแก่บุคคล โดยเฉพาะสำหรับนักบริหาร ซึ่งการตัดสินใจและวางแผนด้านต่าง ๆ ที่ใช้สารสนเทศมีโอกาสผิดพลาดน้อยกว่าการตัดสินใจและวางแผนโดยวิธีอื่น ๆ (สรชัย พิศาลบุตร, 2538) นอกจากนี้ ปรีชา จรุงกิจอนันต์ (2529) และสิงหา เจียมศิริ (2529) มีความเห็นพ้องกันว่า การบริหารที่มีประสิทธิภาพของหน่วยธุรกิจจะช่วยให้การตัดสินใจของนักบริหารถูกต้อง ทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและนำไปสู่ความสำเร็จได้ ซึ่งการตัดสินใจที่ดีนั้นจะขึ้นอยู่กับข้อมูลข่าวสารถึง 90 เปอร์เซ็นต์ และขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ตัดสินใจเองเพียง 10 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น นอกจากนี้องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือองค์การยูเนสโก (United Nations Education, Scientific and Culture Organizaton - UNESCO) ได้กำหนดว่า ทรัพยากรสารสนเทศเป็น 1 ใน 3 ของทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของโลก ทรัพยากรสารสนเทศเกิดจากสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเป็นเหตุให้มีการผลิตสารสนเทศออกมามากมาย และส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วิทยาการและเทคโนโลยี (อุทัย ทุติยะโพธิ์, 2533)

ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ (2537) กล่าวในพิธีเปิดการอบรมหลักสูตร "ฐานข้อมูลในหน่วยงานสาขาเศรษฐศาสตร์ : การบริหารและบริการ" ว่า ระบบบริการสารสนเทศหรือข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ทันต่อความต้องการของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจในอัตราที่สูง และมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกมาก รัฐบาลก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้บรรจุเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ และการกระจายข่าวสารข้อมูลสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - 2539) ทำให้องค์กรต่าง ๆ ในประเทศหันมาให้ความสนใจและเห็นความจำเป็นของข้อมูลข่าวสารต่อการพัฒนาองค์กรมากขึ้น องค์กรแต่ละองค์กรนับตั้งแต่องค์กรขนาดเล็ก อันได้แก่ หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ จนถึงองค์กรขนาดใหญ่ เช่น ประเทศ

ต่างรับผิดชอบในการพัฒนาแหล่งสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรหรือประชากรของตน ตลอดจนเพื่อการจัดการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

เศรษฐศาสตร์นับเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญมากในปัจจุบันเพราะเป็นวิชาที่ให้ความรู้แทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการก็ตาม เมื่อทุกคนต้องประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพื่อการดำรงชีวิตแล้ว วิชาเศรษฐศาสตร์ย่อมมีบทบาทอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยกันทั้งสิ้น (จรินทร์ เทศวานิช, 2531) สารนิเทศสาขาเศรษฐศาสตร์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และวางแผนดำเนินงานของธุรกิจของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน (สรชัย พิศาลบุตร, 2538) อย่างไรก็ตาม วิชาการทางด้านเศรษฐศาสตร์เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันทำให้ปริมาณสารนิเทศทางด้านเศรษฐศาสตร์เพิ่มขึ้นอย่างมากมาขมมหาศาลและมีอยู่กระจัดกระจาย นอกจากนี้แหล่งสารสนเทศทางด้านเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทยก็มีอยู่จำนวนมาก ทั้งที่เป็นห้องสมุด ศูนย์สารนิเทศ ศูนย์ข้อมูล และสื่อมวลชนต่าง ๆ ทำให้การแสวงหาสารนิเทศทางเศรษฐศาสตร์ที่ต้องการความถูกต้อง แม่นยำ และตรงกับความต้องการ ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้ความสามารถส่วนบุคคล สถานที่ปฏิบัติงาน ความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศ ความพร้อมในด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

ปี พ.ศ. 2529 ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์ประสานงานสารนิเทศสาขาเศรษฐศาสตร์ในระบบสารนิเทศแห่งชาติ ซึ่งเป็นนโยบายหนึ่งของรัฐบาลในขณะนั้น บทบาทห้องสมุดของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงนอกจากจะทำหน้าที่ให้บริการสารนิเทศทางด้านเศรษฐศาสตร์แก่พนักงานของธนาคารแล้ว ยังต้องให้บริการแก่ห้องสมุดอื่นและบุคคลภายนอกด้วย อาจกล่าวได้ว่า ห้องสมุดของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งสารนิเทศทางเศรษฐศาสตร์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ อย่างไรก็ตาม แหล่งสารนิเทศทางด้านเศรษฐศาสตร์ในประเทศมีจำนวนมากดังกล่าวมาแล้ว นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงอาจแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งอื่นนอกเหนือจากห้องสมุดธนาคาร นอกจากนี้ นักเศรษฐศาสตร์ที่สังกัดสำนักงานใหญ่และสังกัดสำนักงานสาขา ที่เป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ รวมทั้งผู้มีประสบการณ์การทำงานต่างก็อาจมีพฤติกรรมการใช้สารนิเทศแตกต่างกันไป เนื่องจากอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีแหล่งสารนิเทศต่างกัน ในฐานะที่ห้องสมุดของธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งสารนิเทศทางเศรษฐศาสตร์ที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเศรษฐศาสตร์ของธนาคาร

จึงควรมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการสารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ทั้งที่สำนักงานใหญ่ และสำนักงานสาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ตลอดจน ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของนักเศรษฐศาสตร์ธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความ ต้องการสารสนเทศมากที่สุด จะทำให้ได้ข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงของธนาคาร เพื่อเป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และพัฒนาบริการสารสนเทศของธนาคาร รวมทั้งส่งเสริมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กับความต้องการและเหมาะสมกับผู้ใช้ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่องานของธนาคารในที่สุด ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตัววิจัยเองในอนาคต นอกจากนี้จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการ ใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ของธนาคาร อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การสร้าง ข่างานสารสนเทศของธนาคารในระดับภูมิภาค ซึ่งจะทำให้ นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคาร สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว แม่นยำ และทันเหตุการณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะมีประโยชน์โดยตรงในการจัดหา พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งบริการสารสนเทศใหม่ ๆ ของธนาคาร และจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายบทบาทของธนาคาร และการเพิ่มขึ้นของสาขานาคาร แห่งประเทศไทยในระดับภูมิภาคในอนาคตอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สังกัดสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา ในด้านวัตถุประสงค์การใช้ ลักษณะสารสนเทศที่ใช้ วิธีการแสวงหาสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศที่ใช้

2.2 เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยพิจารณาจากสำนักงานที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สังกัดสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขา มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

3.2 นักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่เป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานด้านวิชาการ มีพฤติกรรมการใช้สารนิเทศแตกต่างกัน

3.3 นักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สารนิเทศแตกต่างกัน

ผลงานวิจัยที่สนับสนุนสมมุติฐานของงานวิจัยนี้ ได้แก่

งานวิจัยของ อัญชลี ชลิดาพงศ์ (2534) ซึ่งเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศของ นักพัฒนาที่ปฏิบัติงานในเขตเทศบาล/สุขาภิบาลกับนอกเขตเทศบาล/สุขาภิบาล พบว่า มีการใช้แหล่ง สารนิเทศต่างกัน นักพัฒนาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน คือ นักพัฒนาที่มีประสบการณ์ การทำงานระหว่าง 8 - 14 ปี กับนักพัฒนาที่มีประสบการณ์การทำงาน 7 ปีลงมา ใช้สารนิเทศต่างกัน นอกจากนี้ จากการเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารนิเทศของนักพัฒนาดังหน่วยงานที่สังกัดพบว่า นักพัฒนาสังกัดกระทรวงมหาดไทยใช้การขอคำปรึกษาหารือสนทนากับผู้บังคับบัญชา ใช้การสนทนา แลกเปลี่ยนปรึกษาหารือกับหน่วยงานอื่น การอ่านวารสารวิชาการมากกว่านักพัฒนาสังกัด หน่วยงานอื่น

4. ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเศรษฐศาสตร์ทั้งหมดของธนาคารแห่ง ประเทศไทย ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่สำนักงานใหญ่ (กรุงเทพมหานคร) และสำนักงานสาขาภาค 3 สาขา (สาขาภาคใต้ จังหวัดสงขลา สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น สาขาภาคเหนือ จังหวัดลำปาง) จำนวนทั้งสิ้น 136 คน ดังนี้

นักเศรษฐศาสตร์ที่ปฏิบัติงานที่สำนักงานใหญ่	108 คน
นักเศรษฐศาสตร์ที่ปฏิบัติงานที่สาขาภาคใต้	8 คน
นักเศรษฐศาสตร์ที่ปฏิบัติงานที่สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11 คน
นักเศรษฐศาสตร์ที่ปฏิบัติงานที่สาขาภาคเหนือ	9 คน
รวม	136 คน

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะศึกษาจากประชากร แต่ข้อมูลที่ได้รับอาจไม่ครบตามจำนวนทั้งหมด ซึ่งอาจเนื่องจากเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การเดินทางไปช่วยปฏิบัติงานที่กระทรวงการคลัง ตามคำสั่งราชการ การเดินทางไปฝึกอบรมในประเทศ และเดินทางไปสัมมนา/ดูงานต่างประเทศ ฯลฯ

6. คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ (Information Use Behavior) หมายถึง การกระทำ/กิจกรรมใดที่บุคคลกระทำเพื่อค้นหาหรือใช้สารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งกระบวนการใช้สารสนเทศจะเริ่มขึ้นเมื่อบุคคลพบว่าตนเองต้องการสารสนเทศเพื่อช่วยแก้ปัญหา ตัดสินใจหรือตอบคำถามเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และจะยุติลงเมื่อบุคคลนั้น ๆ ไม่มีความต้องการอีกต่อไป

สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อเท็จจริง ข้อมูล ความรู้ สาขาเศรษฐศาสตร์ในด้านต่าง ๆ และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

การใช้สารสนเทศ (Use of Information) หมายถึง การใช้สารสนเทศของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการประกอบด้วยวัตถุประสงค์การใช้ ลักษณะสารสนเทศที่ใช้ (เนื้อหา ประเภท ภาษา ความทันสมัย) วิธีการแสวงหาสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศที่ใช้ (แหล่งสารสนเทศบุคคล แหล่งสารสนเทศสถาบัน แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน และแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ)

แหล่งสารสนเทศ (Information Resources) หมายถึง แหล่งที่มีหรือรวบรวมหรือเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่ แหล่งสารสนเทศบุคคล (ตนเอง เพื่อน/ผู้ร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอก เจ้าหน้าที่/บรรณารักษ์) แหล่งสารสนเทศสถาบัน (หน่วยของตนเอง หน่วยอื่นในฝ่ายวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย ฝ่ายอื่นในธนาคารแห่งประเทศไทย ห้องสมุดธนาคารแห่งประเทศไทย (รวมห้องสมุดสาขา) ห้องสมุด/ศูนย์ข้อมูลอื่น หน่วยงานภายนอกธนาคารแห่งประเทศไทย แหล่งสารสนเทศสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์) และแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ (อินเทอร์เน็ต (Internet) การประชุม/สัมมนา การฝึกอบรม/ดูงาน การชมนิทรรศการ การสำรวจ/ทำวิจัยเอง)

นักเศรษฐศาสตร์ (Economists) หมายถึง บุคลากรของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ใช้ความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ในการปฏิบัติงาน และสังกัดฝ่ายวิชาการ หรือหน่วยวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย

ผู้สังกัดฝ่ายวิชาการ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้มีตำแหน่ง “หัวหน้าหน่วย” “ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย”
“รองผู้อำนวยการฝ่าย” และ “ผู้อำนวยการฝ่าย”
และมีอัตราเงินเดือน ชั้น 6 - 10

ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ หมายถึง ผู้มีตำแหน่ง “เศรษฐกร” และมีอัตราเงินเดือน
ชั้น 4 - 6

ผู้สังกัดหน่วยวิชาการ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้มีตำแหน่ง “หัวหน้าหน่วย” และมีอัตราเงินเดือนชั้น 6 - 7
ผู้ปฏิบัติงานด้านวิชาการ หมายถึง ผู้มีตำแหน่ง “เศรษฐกร” และมีอัตราเงินเดือน
ชั้น 4 - 6

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

7.1 ข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศและพัฒนาบริการสารสนเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อสนองตอบความต้องการของนักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารแห่งประเทศไทย

7.2 การศึกษาพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งสำนักงานใหญ่และสำนักงานสาขาจะทำให้ทราบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักเศรษฐศาสตร์ธนาคารทั้งหมด อันจะเป็นประโยชน์ในการนำไปสู่การสร้างหน่วยงานสารสนเทศสาขาเศรษฐศาสตร์ของธนาคารแห่งประเทศไทยในระดับภูมิภาค ซึ่งจะทำให้นักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว แม่นยำ และทันเหตุการณ์มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะมีประโยชน์โดยตรงในการจัดหา/พัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ รวมทั้งบริการสารสนเทศใหม่ ๆ ของธนาคาร และจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายบทบาทของธนาคารและการเพิ่มขึ้นของสาขาธนาคารแห่งประเทศไทยในระดับภูมิภาคในอนาคตอีกด้วย

7.3 ทำให้ทราบความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะของนักเศรษฐศาสตร์ ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงระบบการจัดการและจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ยิ่งขึ้น